

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Економіка управління та планування бізнесу»

на тему: «Державне регулювання зайнятості населення в регіоні

(на прикладі Одеської області)»

Виконавець

студент ФЕУП

Литовка Ірина Олегівна _____

Науковий керівник

к.е.н., старший викладач

Фіалковська Анастасія Андріївна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Економічне зростання традиційно вважається важливою кількісною характеристикою розвитку економічної системи країни, звичайно, це поняття є комплексним і багатограним. Розвиток економіки держави відбувається під дією цілої низки факторів. Одні з них позитивно впливають на перебіг економічних процесів, забезпечуючи зростання системи господарювання, вплив інших, навпаки, може уповільнити такі тенденції в економіці або взагалі спричинити кризову ситуацію в ній.

Розвиток економіки будь-якої держави визначається переліком факторів, одним із головних можна виділити наявні людські ресурси, здібність держави до ефективної організації праці, а також наявністю умов для її здійснення. Тому можливість займатися ефективною працею, забезпечення зайнятості та її регулювання можна розглядати як чинник забезпечення стійкого економічного зростання держави.

У свою чергу, стійке економічне зростання розширює можливості зайнятості, приводить до скорочення безробіття, збільшення продуктивності праці та підвищення доходів працівників. У випадку, коли економічне зростання не супроводжується збільшенням кількості робочих місць, підвищенням продуктивності праці та доходів, користь отримують тільки ті, хто працює, а у цілому відбувається зростання безробіття та збільшення розриву між зайнятими і безробітними. Необхідність усунення подібних деформацій обґрунтовує актуальність дослідження державного регулювання зайнятості в контексті забезпечення стійкого економічного зростання України.

Мета роботи – дослідження теоретико-методологічних засад державної політики у сфері регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області та розробка пропозицій щодо її вдосконалення.

Для досягнення визначеної мети були поставлені та виконані такі **завдання**:

- дослідити соціально-економічну сутність поняття зайнятості населення;
- визначити основні механізми та інструменти державного регулювання зайнятості населення;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення державного регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області;
- проаналізувати стан зайнятості населення в Україні;
- надати оцінку основним тенденціям зайнятості населення в Одеській області;
- зробити прогноз рівня зайнятості населення в Одеській області;
- визначити проблеми державного регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області;
- проаналізувати зарубіжний досвід державного регулювання зайнятості населення;
- надати пропозиції щодо вдосконалення державного регулювання зайнятості в Одеській області.

Об'єктом дослідження виступає процес державного регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти державного регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області.

Методи дослідження. У роботі застосовано метод теоретичного узагальнення та синтезу – для дослідження теоретичних засад державного регулювання зайнятості населення; метод статистичного та економічного аналізу – при аналізі особливостей ринку праці та рівня зайнятості населення в Україні та Одеській області; таблично-графічний метод – для наочної ілюстрації результатів кваліфікаційної роботи; метод логічного узагальнення – під час формування висновків.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження слугували дані, надані Департаментом економічної політики та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації, наукові публікації з досліджуваної тематики, нормативно-законодавчі документи, офіційні статистичні дані щодо рівня та структури зайнятості в Україні та Одеській області, інформація з Інтернет-джерел.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (83 найменувань) та 4 додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 81 сторінці. Робота містить 6 таблиць та 19 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження підготовлено публікацію: Литовка І.О. Питання державного регулювання зайнятості населення в регіоні (на прикладі Одеської області) / А.А. Фіалковська, І.О. Литовка // Науковий студентський вісник факультету економіки та управління підприємництвом. – № 29, Том 1. – Одеса, 2018.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи державного регулювання зайнятості населення**» розглянуто соціально-економічну сутність поняття зайнятості населення, визначено основні механізми та інструменти державного регулювання зайнятості населення, охарактеризовано нормативно-правове забезпечення державного регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області.

У другому розділі «**Аналіз результатів державного регулювання зайнятості населення в Одеській області та України в цілому**» проаналізовано стан зайнятості населення в Україні, надано оцінку основним тенденціям зайнятості населення в Одеській області та зроблено прогноз рівня зайнятості населення в Одеській області.

У третьому розділі «**Шляхи вдосконалення державного регулювання зайнятості населення в Одеській області**» проаналізовано зарубіжний досвід державного регулювання зайнятості населення, визначено основні проблеми та запропоновано напрями вдосконалення державного регулювання зайнятості в Одеській області.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки, основні з яких такі.

1. Зайнятість як соціально-економічна категорія синтезує сукупність відносин щодо участі людей в суспільному виробництві і пов'язана із забезпеченням масштабів, умов і форм включення людей у суспільно корисну працю, з процесами формування, розподілу й використання трудових ресурсів.

2. Державне регулювання зайнятості потребує відповідних інфраструктурних елементів, конкретного набору заходів, певної послідовності й узгодженості впровадження їх, що у своїй сукупності визначає механізм впливу держави на систему зайнятості. існують різні погляди на роль держави в регулюванні зайнятості, що багато в чому визначається різними підходами до розуміння причин безробіття, які формуються у контексті конкретно історичних етапів розвитку суспільства та економічних систем.

3 Державне регулювання зайнятості населення постає одним з найважливіших чинників забезпечення стійкого економічного зростання України, адже українське законодавство у сфері зайнятості населення формувалось в основному на першому етапі ринкових реформ, тому дієвість окремих його норм і положень є застарілою і не відповідає стратегічним напрямам політики зайнятості на сучасному етапі. Тому для підвищення ефективності державного управління процесом зайнятості населення важливо, щоб правові норми щодо регламентації дій держави на ринку праці поєднували інвестиційну, кредитно-грошову, зовнішньоекономічну, податкову і бюджетну політику з політикою зайнятості і визначали відповідальність за недостатню ефективність прийнятих заходів при зростанні безробіття. Потребує посилення і розробка правових норм, які б сприяли безробітним у виборі їм роботи й підвищення їх конкурентоспроможності. Але перш, ніж вносити ті чи інші корективи в нормативно-правову базу, слід спочатку ретельно проаналізувати передбачуваний позитивний ефект внесених змін у порівнянні із можливими збитками від його реалізації. Для ефективного забезпечення зайнятості населення слід також провести гармонізацію законодавства про зайнятість населення з міжнародними нормами вирішення проблем безробіття.

Стан зайнятості населення України показує позитивну динаміку росту, у порівнянні до минулих років – це зростання заробітної плати, зменшення навантаження на ЦЗ через зріст коефіцієнта працевлаштування. Регіональний розподіл трендів у сфері зайнятості населення у цільових містах виявив найпопулярніші вакансії (серед яких прибиральниця, охоронець, викладач англійської мови), та їх середню заробітну плату. Виявлення цього розподілу відбулося з двох напрямків – перший це статистика Центрів зайнятості, другий – показники популярних інтернет-сайтів з працевлаштування.

Для ринку праці Одеської області у 2013-2017 роках стало характерним зменшення зайнятості населення віком 15-70 років за методологією Міжнародної організації праці (далі – МОП) в абсолютному та відносному значенні, а також відповідне збільшення безробіття. Рівень зайнятості населення від всього населення віком 15-70 років протягом 2014-2017 років коливався від 57,3 % у 2015 році до 56,7 % у 2014 та 2016 роках. Протягом 2014-2016 років обласний показник перевищував

середньоукраїнський, у 2017 році дорівнював до середньоукраїнського (56,1 %). Рівень безробіття від економічно активного населення віком 15-70 років у 2014-2017 роках поступово збільшувався і становив 7,1 % у 2017 році, проте він стабільно менший за середньоукраїнський показник.

6. Прогноз рівня зайнятості свідчить про продовження негативних тенденцій на ринку праці Одеської області у 2018-2020 рр. Так виходячі з отриманих даних очікується суттєве скорочення чисельності зайнятого населення працездатного віку в регіоні.

7. Досвід розвинених країн свідчить про те, що служба зайнятості успішніше діє там, де вона належить державі, підпорядкована органам влади, має штат висококваліфікованих спеціалістів з питань зайнятості. Проте в умовах ринкової економіки неминуче виникають різні приватні (недержавні) установи сприяння зайнятості.

8. Сьогодні існує ряд негативних тенденцій у сфері зайнятості населення на національному та регіональному рівнях, а саме: невідповідність попиту на робочу силу її пропозиції у професійнокваліфікаційному розрізі та недостатній рівень кваліфікації осіб, які шукають роботу, нестача кваліфікованих працівників; наявність молодіжного безробіття; старіння робочої сили, недосконалі освітні практики і, як наслідок, відтік молоді за подальшим навчанням та працевлаштуванням до країн Європи; міждержавна міграція робочої сили; недосконалість соціально-трудова відносин та «тіньова» зайнятість; низький рівень доходів населення та мотивації до праці; виникнення додаткових груп ризику на ринку праці, насамперед, внутрішньо переміщених осіб, учасників АТО, осіб з інвалідністю та трудових мігрантів; розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та модернізація регуляторних функцій держави створюють умови для вивільнення на ринок праці надлишку державних службовців, продавців, касирів, некваліфікованих робітників.

9. Ефективний розвиток економіки в області неможливий без розвитку гнучкого ринку праці. Завдяки реалізації заходів щодо розвитку реального сектора економіки та реалізації правових і економічних механізмів, спрямованих на легалізацію зайнятості, зменшуватиметься чисельність економічно неактивного населення.

АНОТАЦІЯ

Литовка Ірина Олегівна, «Державне регулювання зайнятості населення в регіоні (на прикладі Одеської області)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». - Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018 рік

У роботі розглянуто соціально-економічну сутність поняття зайнятості населення, визначено основні механізми та інструменти державного регулювання зайнятості населення, охарактеризовано нормативно-правове забезпечення державного регулювання зайнятості населення в Україні та Одеській області. Проаналізовано стан зайнятості населення в Україні, надано оцінку основним тенденціям зайнятості населення в Одеській області та зроблено прогноз рівня зайнятості населення в Одеській області. За результатами аналізу визначено основні проблеми та запропоновано напрями вдосконалення державного регулювання зайнятості в Одеській області.

Ключові слова: зайнятість, державне регулювання, безробіття, вакансії, регіон.

ANNOTATION

Lytovka Iryna Olehivna, « State regulation of employment in the region (on the example of the Odessa region)»

Thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges” under the program “Economics, Planning and Business Management”. – Odessa National Economic University. – Odessa, 2018

The paper deals with the socio-economic essence of the concept of employment of the population, identifies the main mechanisms and instruments of state regulation of employment, describes the normative and legal provision of state regulation of employment in Ukraine and the Odessa region. The state of employment of the population in Ukraine is analyzed, the estimation of the main tendencies of employment in Odesa region is given and the forecast of the level of employment in the Odesa region is made. According to the results of the analysis, the main problems were identified and directions for improving the state regulation of employment in the Odesa region were proposed.

Key words: employment, state regulation, unemployment, vacancy, region.